

URANOLOGIA
hoc est,
DISSERTATIO PHYSICA
De

COELO,

Quam

Adjutore DEO

Summo illo Cælorum Rectore,

In almâ ad Albim.

Academiâ

SUB CLYPEO

*Prestantissimi, virtutis eruditionisq; nitore
fulgidissimi Viri,*

DN. M. JOANNIS MÜLLERI SILESI,

Liberalis exercitij causâ pensiculandam di-
scutiendamq; proponit & propinat

**PAULLUS ALBERTI SERVESTA-
ANHALT.**

Ad diem 28. Septembris,

Horis & loco consuetis.

Seneca in Epist. 72. ad Lucill.

Philosophiæ nullum tempus satis magnum: etiam si à pueritiâ
usq; ad longissimos ævi nostri terminos protendatur

VVITTEBERGÆ,

Anno

AVrea paX reDeat, pereant CertaMina, IesV!

Formis Gormannianis.

1622

36

1622

*Cælum hocce super charteolum Spa-
tium pertensum*

Amplificis, exactissimâ pruden-
tiâ conspicuis, spectatissimaquè rerum multa-
rum experienciâ eminentissimis Dnn. COSS. Pratori-
bus, cunctisque Laudatissimæ Reipubl. Servestanæ Senatori-
bus, inter innumeras virtutes Litteratissimis, & Litteratis oppi-
dò faventibus, Dnn. Patronis ac Nutritijs suis singulari
honoris & observantiæ venâ prosequen-
dis, suspiciendis.

Neq̄ minus

*Edecumata eruditionis, præstantissima mentis,
Clarissimaq̄ Fame*

V I R I S

Dn. M. MARCO FRIDE- RICO WENDELINO	{ in illustri Anhalti- no ad Nu- tam He- licone	Rectori & Theolo- go-Physices	{ Professo- ribus so- lertissi- mis, di- gnissi- mis.
Dn. M. HINRICO KIT- SCHIO		Philosophiæ Mo- ralis	
Dn. M. BARTHOLOM. SCHROTERO		Logices & Mathe- seas	
Dn. M. PETRO à Jenâ Professori ejusdem Extraordinario &	{ Scholæ ibidem	Rectori	{ maxu- mè in- dustri- is.
Dn. M. MARTINO CRAMERO		ConRe- ctori	

Quondam Præceptoribus, nunc Promotoribus Favitori-
busq̄; ceu facillimis; ita reverentiæ & observantiæ oculo perpe-
tim sibi frequentandis & adspectandis:

*Sacrum, inq̄ Fame templo gratitudinis ergò
suspensum esto,*

Paullo Alberti, Autore & Resp.

B Aldus, Romani Juris scitissi-
mus Hermes,

Quem stupet, & magni Ju-
ridicina facit,

Iustiloquū coepit tūm demū volvere corpus,
Cum persulcaret ruga senile caput:

Vernantes autem primæ vitæ temporis annos

Ad studium sumsit, diæ sophia, tuum:

Majorem reputans se dici posse Themistam,

Si prius in Sopicâ sedulus arte foret.

Eja viri spectati: Hodie sub pectore, Baldi

Non animum gestant, Baldica scriptæ
quidem

Qui manibꝰ gestant, & se gestare fatentur;

Id facit indicium, quod via recta deest.

Namq; Dices bifida multos maculare pa-
pyrum

Vidimus, ac copes juris habere libros,

Haut semel in septem versatos artibꝰ, ut nec

Socratico pastos sua viter antè favô.

A 2 Quid

Quid referam? plures vix declinare Latinū
Edoctos memini scandere rostra sacra.
Orem ridiculam, post currum sistere mānos,
Atq; volare prius, quā sibi pluma venit?
Nil animi mihi talis inest, sed diua Sophorū
Dogmata scrutari deliciū omne meum.
Philosophia modis illum quit mille iuvare,
Qui gaudet docta pallados ire scholam.
Eja Viri, gravitate pares multūq; verendi,
Cernite τὸν σοφικόν quomodo maeto, Τόνο
Sicut n. cœlum, reliquis præstātius unum est
Corporibus, cyclo qua tenet alma Physis:
Sic quoq; nostrorum turbā vos estis in omni
Fautorū verè maxuma muneribus.
Chartula pertenuis, vestrate indignaq;
vultu

Hæc est: an poterit quam reperire χάρις
Repperiet. Nā parva solēt quādoq; placere,
Quando de magnis spem simul adjiciūt.
Eja Viri, latis meritorum premia dextris
Sumite, meq; pio porro fovete sinu.

A. A. P. P. E. E.

CC. VV.

Summum cultorem, qui supra

Autor-Respondens.

IOVA IUVA.

Prædium.

Iratur I. Scaliger,

quem D. Badius supre^{In Orat. 1.}

mum ævi decus, neq; non

litterarum ingens columē

ac sidus adpellitat, Præce-

ptoris sui Lud: Vivis effatum, quod est:

posse plus promoveri litterarum studiis

privatis, quàm sententiarum, quas Di-

sputationes vocant, collationibus. Mi-

ratur, inquam, cum non sit ad salivam e-

jus & stomachum. Magis namque adri-

det eidem, quod in exercitationibus suis

scriptitat, nimirum per auditum judi-

ciorumque communicationem acce-

dere incrementa scientijs atque artibus

A 3 inven-

*Exerc. 289.²¹
[S. 6.]*

CL. Dn Jac.
Martini
Exerc Me-
taph. lib. 2.

inventis. Cum enim veritas in internis rerum thalamis abscondita delitescat, nec menti statim obversetur: Disputationibus eam, velut silicum concussione ignem, eliciamus, necesse est. Quamobrem animadversiones & observationes haece de COELO ex amoenissimo floridissimæ Philosophiæ horto delibavimus, quas placidæ disquisitioni subjicere, & ad mētis judicijq; exquisitiōis dioptrā revocare animamur, sperantes, nos nulli non rem gratam facturos, & si quædam pingui Minervâ dicta irreperint, faciliter apud doctos veniam impetraturos. Sed exercere nos auspiciabimur.

ἤσις I.

Antequam verò ad definitionem *Cæli* accessus fiat, Etymologiam prius examinabimus. Deducunt nonnulli cælum à cælando; sed malè; Nomen enim per æ verbum per æ scriptum legimus, quæ mutatio apud Latinos non est in usu. Quid dicam? ipsa ratio non est satis congrua, nam cælum per æ genus ferramenti est, quod vulgò celionem vocitant, sicut placet Isodoro lib. 20. c. 4. Idem ferramentum Job. 19. celte dicitur, quod sanè à nostrâ συζητήσις est alienissimum.

II.

Etymologia
Latina.

Rectius igitur derivamus à κοῖλον (unde antiquè coilum) propter

propter concavitatem, quæ regioni Elementari obvertitur: i-
temque propter *χῆμα σφαιροειδές*. Unde hanc rarenter a-
pud Poetas leguntur cava cœli, cava cœrula candent, canit En-
nius: Vid. Bezman. de Origin. Lat. Ling. item Varr. & Nicol.
Burchard. c. 8. Repertorij Philosophici.

III.

Græci denominant *ὄρανον* ἀπὸ τῆς ὄρα^ν ἄνω, quod intu-
entis vultus sursum sit dirigendus, & *ὄλυμπον* quasi ὄλολαμ-
προν, quod totum claritate refulgescat. Vid. Ambros. in He-
xam. Zanch. de oper. sex die. c. 2. p. 17. Simpl. cont. 93. de cœlo
ex Sententiâ Platonis.

Græca.

IV.

Hebræi nominant *מַיִם*, quod quidam derivare vo-
lunt à *מַיִם* ibi & *מַיִם* aquæ. Nonnulli ab *מַיִם* & *מַיִם*
ab igne & aquâ dictum fatagunt. Alij *מַיִם* nuncupant à
מַיִם expandit, extendit, quod Latinis Firmamentum est. Sed
de his unicuique caput suum relinquimus, nec certi quid sta-
tuimus, siquidem heic Doctores certant, & adhuc sub iudice
lis est.

Hebraica.

V.

Data derivatione, Cœlum in tanta opinionum diversita-
te definimus, quod sit corpus naturale, omnium maximum
& subtilissimum, commune stellarum receptaculum.

Definitio
cœli.

VI.

Cœlum esse corpus, quis est qui inficias ire queat, cum in se
habeat principium motus? At quod habet in se Principium
motus, non est, nisi corporea substantia, inquit Zabarella
decus illud & lux Aristotelis lib. de const. Scient. Natur. ex
Aristotelis lib. 2. Physicor. contr. 4. Ergo qui circumdatio-
nem visibilium & invisibilium esse adserunt, non leviuscule
hallucinantur.

VII.

VII. Naturale corpus esse constat exinde I. quod habeat
motum secundum naturam. At quidquid habet *κίνησιν καὶ*
φύσιν

ὄψιν, id est, ὄψια φουσιὰν Arist. 1. de Cœl. c. 2. II. Cœlum
est in certo loco naturali. Supra scilicet, & non infra. Quid-
quid verò est in naturali loco, corpus naturale fit, necessum
est, 3. Phys. c. 5. III. Omnia in se concludit corpora 1. de
Cœl. c. 9. E. est corpus, nam naturale a non-naturali conti-
neri non potest. IV. Præditum est longitudine, latitudine
& profunditate. At quidquid tribus hisce dimensionibus
constat est corpus naturale secundum Philosophum Præglor-
iosissimum Dn. Jac. Martini Præceptorem meum ἀγλαόλι-
μον in Exerc. Metaph. lib. 1. Exerc. 5. th. 10.

II X.

Ast insurgit forsitan sententiæ hujus receptaculum al-
terius propugnaculum, objiciens: cœlum esse Spiritum.
Sed nil obstat. Quando enim Cœlum Spiritus vocatur,
non propriè id intelligendum, sed metaphoricè. Sic
Hieron. Zanchius in lib. de oper. DEI cœlum pro-
pter subtilitatem ait corpus esse tale, quod spirituale meritò
adpellari possit. Et eruditissimus Janus Pena in eruditissimâ
Præfatione super Euclidem cœlum, inquit, est animabilis qui-
dam Spiritus per omnia diffusus. Quid multis? Qui huic
sententiæ oppugnatores, nostræ verò adstipulatores deside-
rant, eos ablegatos volumus ad Philosophum Philosopho-
rum, qui 1. de Cœl. cap. 9. & alibi cœlum nominatim vocat
corpus naturale. Item Averroem 1. de cæl. Com. 5. & 2. de
Cœl. Com. 3. Zabar. de Nat. cœl. cap. 10. P. Fonseca in lib. 5.
Arist. Metaph. c. 4. & c. Perer. lib. 7. cap. 7. Magir. lib. 2. Phys.
cap. 2. th. 6. Goelen. lib. 2. Disp. Phys. c. 2. th. 6. & Bartholin. c. 1.
Physicæ specialis.

IX.

Cœlum esse subtilissimum ait Doctiss. Keck. in Syst. Physi-
co, cui suffragatur Clarissimus Dn. M. VVendelinus Præce-
ptor meus opidò quàm devenerandus in Synopsi Physicâ
id ipsum eruditè probans. Imò si nullus sententiæ hujus pro-
pugnator existeret, patesceret tamen ex eo, quod non sit visui
obvium, quod autem visui non est obvium, ad naturam spi-
ritalem, licet ipsum non sit essentia Spiritus, quam proximè
acce-

accedit. Sed non intelligimus heic subtilitatem virtuales
verum substantialem. Competit enim subtilitas naturæ cœ-
li: Siquidem quod omnium in mundo debet esse initium ac
terminus, & consequenter præstantissimum, illi subtilitas
summa quoq; comperit. Pertinent enim puritas, simplici-
tas & subtilitas ad dignitatem dignissimam corporis physici.
Propterea quoq; lucidum, præque candore albidissimum,
ut Campanella ait, existit, quod subtilissimæ subtilitatis inter
physica corpora capax esse queat.

X.

Maximum esse ex thesi constare putamus, quæ omnium
corporum initium ac terminum diximus. Præterea natu-
ra continentis habet in se proprietatem illam ut perpetuo ex-
tendatur latius suo contento. Reliqua attributa nemo nisi
Mopsus & Gryllus negabit, cum sint apud omnes Physicos
in confesso, pluribus igitur argumentis comprobare otiosum
& supervacaneum ducimus.

XI.

Post Definitionem cœli merito collocamus partes quæ *Distributio*
rum alia est *Evase* & alia *Avase*. *Evase* ut nomen *in partes.*
psum indigitat, est ea, quæ stellis refertissima & micantissi-
ma perhibetur. *Avase* quæ nullas stellas in se complecti-
tur. Nonnulli dicunt esse alicubi cœlum, quod stellis careat,
sicut memini jam eximium Philosophum Dn. L. Philip.
Möllerum Mathematicum Lipsiensem quondam pro lectio-
ne dixisse & Keck. aliquo loco referre.

XII.

Efficiens est DEUS ille trinunus, qui in Principio cœ- *Causa Effi-*
lum creavit, Genes. I. & passim alibi, *Materia & Forma con-*
stans. *ciens.*

XIII.

Materiam cœli licet multi magni nominis Philosophi
negent, nobis tamen cum gratiosa eorum veniâ statuere allu-
bescit, propterea quod in cœlo deprehendantur illa necessa-
ria Ma-

B

ria Ma-

ria Materiæ consequentia, ut sunt Quantitas, densitas, raritas
& alia, quomodo ergo *αἶλον* esse poterit? Verè enim Plo-
tinius Enneade 2. lib. 4. c. 6. Quidquid habet molem habet
etiam Materiã. Et Scaliger illud naturæ miraculum, corpus
sine Materiã fingere, est insomnium facere sine somno, verif-
rissimè est effatus. Consentiant nobiscum Arist. Summus ille
Philosophiæ secretioris Princeps lib. 1. de cœl. §. 93. & seqq.
Perer. lib. 5. Physic. 9. Sonzin. 12. Metaph. q. 7. Thom. Aquin. p.
1. q. 66. act. 2. Javell. 8. Metaph. q. 12. & 9. q. 17. Conimb. lib. 1. de
Cœl. q. 4. & alii permulti.

XIV.

Gen. 1. v. 6.
Esdræ 6.
6. v. 41.

Sed assertã cœli Materiã oritur jam quæstio qualis nam
sit? Haut pauci Cœlum ex aquã constare sunt opinati eam
ob causam, quod dicatur Schamaim, quodq; DEVS jussit
Firmamentum prodire ex medio aquarum, & quæ præte-
reã &c. Verùm erronea hæc est opinio. Nam si omni-
nò concedatur, cœlum ex aquã esse compactum, seque-
returnè quod ob id aqueam retineat naturam? O cras-
sam consequentiam! eadem certè ratione obrinere qui-
mus creatas res omnes ejusdem esse naturæ, quia omnes
ex eadem materiã sunt conflatae & efformatae. Quid ve-
rò ad expansi vocabulum? Si vehementer id urgetur, re-
spondemus quod à Genere ad Speciem determinatè ne-
queat formari argumentatio. Sicut enim exinde non ad
aërem, ita nec ad aquam possum argumentari. Etymo-
logiam si inferis, parùm efficies, namque ex illã nulla sunt
argumenta firma. Pluria in hanc sententiam legere cupi-
entem remittimus ad Physicam Christianam Lamberti
Danæi tract. 5. cap. 7. item Keck. lib. 2. Phys. cap. 2. quem
egregiè hæc de re differentem introducimus.

XV.

Ignæum esse cœlum docuerunt Pythagoras & Hera-
clitus, aliiq; cum illis, hoc fulcimento Biblico nixi,
cœlos

cælos nempè igne conflagratos esse. At huic opinio-
ni nos non subscribimus. Si enim cælum esset igne-
um, ignis igni consumeretur, & sic idem ageret in i-
dem, quod est absurdissimum. Quid loquar? si cæ-
lum esset igneum, sequeretur astra quoque esse ignea,
habent enim eandem cum eodem substantiam, & sic
Sol non minus hyemali tempore, quam in æstate calface-
ret, imò magis calfaceret, utpote qui in hyeme est propi-
or. Hæc autem ita se non habere etiam rustici (ta-
ceo præstantissimos quoque Autores) gelu quasi concreti
testantur.

XVI.

Aereum esse Empedocles, Franciscus Valesius, &
multi alij pronunciaverunt. Sed nec hanc sententiam
amplectimur aut patrocinamur. Quis enim possibile,
ut tenuissimum illud corpus ita exsiccaretur inspissa-
tumque sic consisteret? Et qualis quæso est consequen-
tia. In Genesi nominatur expansio, in Psalmo dici-
tur extendit cælum velut pellem. E. est substantiæ æ-
reæ, quasi verò non daretur alia Materia tenuis præter æ-
ream.

XVII.

Terreum esse olim quidam disceptasse ajunt, sed
incassum, quia enim quit esse terreum, cum sit corpus le-
vissimum, terra contra gravissimum. Dein, si esset terre-
um, utique etiam posset concludi esse opacum. Sed contra-
rium docet schola Philosophica. E. Quin imò si ita ar-
gumentari liceret, multa inde sequerentur absurda, quæ qui-
libet proprio Marte ex facili intelligere poterit, nos ea, ne
fortean in immensum crescat nostra disputatio, sicco loco
præterimus.

XIIX.

*Qualis celi
Materia.* Quenam igitur Materiei facies? est corpus non mixtum, quod Quidam Essentiam quintam nuncupant. De Essentiâ autem Quintâ variâ inter Philosophos sunt discrepantiâ, quas excutere nostri non est propositi. Vid. Arist. lib. 1. de Mundo Keck. loco supra sub thesi XIV. citato. Item Isenach. lib. 2. Phys. c. 1. qui omnes satis prolixè de hac Materia scripserunt.

XIX.

Quæritur ulterius an Materia quæ est in cælo à Sublunari um plane & totaliter differat? consummatissimus Philosophus Scaliger Exerc. 61. S. 1. & 5. Ut & lib. 1. de Plant. p. 61. cum Philosophon. in Disput. contra Proclum Arg. Roman. in Opusc. de Materia cæli q. 2. juxta ac Avicen. l. suff. c. 1. Materiam eandem rationibus plurimis defensum eunt.

XX.

Ubi tamen distinctè loquendum est, nam est eadem materia generalis, sed non eadem substantia specialis. Cælum namque ex Materia rudi & informi æquè proditum est atque terra. Cumq; heic aliâs prolixè disputetur, an materia cælestis ab Elementari specie vel gradu differat, nos illam gradu differre adserimus. Nam quæ specie differunt, formâ differunt, Materia verò quatenus talis, non habet Formam sed totum compositum.

XXI.

Forma.

Fuit Materia cæli; Formam informantem nec animam nec adstantem intelligentiam dicimus, sed internam naturam à creatore inditam, per quam id est, quod est.

XXII.

Controvertitur iterum hoc loco bifariam. 1. Num cælum habeat Formam? num secus? Multi præclarissimi Viri negativam suscipiunt defendendam; nos cum benigno illorum indulto, exercitij gratiâ absq; omni præjudicio videbimus, num affirmativam tueri queamus hunc in modum: Physi-
ca Ge-

ca Generalis docet, omne corpus naturale constare Materia^A & Formâ. Cœlum verò esse corpus naturale supra ostendimus, quis igitur illud Formâ suâ privabit? Et sanè si quis solis formosissimum corpus contemplatur, illud esse Materiam duntaxat non adfirmabit, quin lucem illam fulgidissimam à formâ aliquâ internâ istius corporis promanare nobiscum dicere non verebitur, quippè omnis qualitas & præsertim tam pulchra Qualitas à Formâ non autem à Materiâ ortum trahit. Et si non haberet cœlum formam, esset corpus ignobile, siquidem omni corpori naturali accidit præstantia ex dignitate & nobilitate suæ Formæ. Plures adnectere rationes quorsum opus?

XXIII.

Altera Quæstio est, num cœlum habeat animam? id quod plurimi Philosophi demonstrare conantur argumentis plurimis, è quorum numero unum atq; alterum inspiciamus. Dicunt ex Psalmo 135. fecit cœlos in intellectu, id est, in divinâ intellectus sui sapientia condidit, ita ut *ἐὸς ἔλας* obtineant talem, qualis non nisi à summè intelligente oriri potuit. Nec officit quod urgeant mundi partes esse animatas, ut arbores, herbas, plantas. Exinde cœlum etiam animatum esse concludere exæstuant. Sed nos responsum damus paucis, quod videlicet argumentatio à parte ad partem in toto aggregato, qualis est mundus, sit nimis lubrica. Cetera brevitatis studio omittimus & plura de his inhiantem ad Autores supra nominatos remittimus.

XXIV.

Formam cœli informantem vidimus. Tribuunt quoq; adfistentem cœlo Formam Autores Physici. Eam autem esse dicunt intelligentias, quæ adfistant cœlo, eiq; motum præbeant, movere eas autem non tactu orbes, at virtute, proinde ut animas corpus. Inter eos Autores primas tenet veteris Peripati Princeps Aristoteles, ac post eum subtilissimus Scalliger, Zabarel. Piccolom. Perer. Titelm. Magir. & alij. Ra-

B 3.

tio co-

atio eorum potissima hæc est : Quodcunque movetur in loco suo naturali necessariò habeat Rectorem, nisi deviare ac confundi debeat. Cœlestes orbes moventur, E. necessariò habeant Rectorem, nisi in motu confundi debeant. Orbes verò numquam confusos ire, quin potius regularissimè semper moveri omnes statuunt. Statuant itaq; juxtim, Rectores ipsis adistere, qui nulli sunt alii præter intelligentias.

XXV.

Illos autem Autores tantùm *καὶ δόξαν* disputare sentimus, & proinde ad majorem syllogismi Propositionem respondemus, eam non esse *καὶ δόξαν*, sed magis loqui de motu artificiali quàm naturali. Siquidem omne corpus naturale habet Principium motus juxta Hieron. Savonarolam in Epit. Phys. pag. 337. in se ac suâ substantia. Cœlum est corpus naturale. E. Sicuti igitur terra arbores, herbas & gramina producit ex interno naturali Principio; consimiliter quoq; cœlum suum habet motum non aliunde, verùm & in ex se ipso.

XXVI.

Finis.

Sed ad Finem progredimur, qui est vel Primarius, vel Secundarius. Primarius est gloria divina. DEUS enim creavit illud, ut testaretur de omnipotentia apud creaturas. Sæpicule enim in Psalmis mentio fit cœli, quando miracula altissimi recitantur in gloriam & laudes ipsius Majestatis. Secundarius est, omnia ea, quæ ambitu continet, fovere, iisque juxta receptivitates suas influxus immittere. Fines remoti sunt aquas superiores ab inferioribus distinguere, astrorum domicilium esse & locum. Genes. 1.

XXVII.

Affectiones. Ordinis ratio, quo quæ res constant, pulcræ sunt, ceu pulchrè Augustinus loquitur, exigit nunc, ut de adfectionibus quoque in cœleste corpus cadentibus nonnihil verborum

rum faciamus. Sunt verò eæ vel Generales, quas cum reliquis naturalibus corporibus communes globus cœlestis obtinet. Vel speciales, quibus tanquam privilegiis solus gaudet.

XXIIX.

Inter illas Quantitas continua, quam Discreta. Illius ratione finitus: siquidem si infinitus esset 1. Cognationem & Propinquitatem haberet aliquam cum Numine divino, quod impium dictu foret, gloriam enim meam alteri non dabo dixit Dominus. Nequẽ se creator ita communicavit, cum creaturâ isthac, uti omnipotentiam illi suam exhiberet, imò testari iussit eam de Majestate sui creatoris. 2. non esset corpus naturale, id quod adserere ἀποπὸν ἐστὶν ἀποπὸν τῆς φύσεως. 3. Nulla esset de cœlo doctrina atque cognitio, quandoquidem infiniti nulla est daturvè scientia, veluti tritus Philosophorum canon sonat. Quorsum igitur quareque disquisitiones tot ac tam variæ instituerentur susciperenturque?

XXIX.

Discretæ Quantitatis cœlum est unum, Aristotele scribente, quem unum pro mille adponimus.

Lib. 1. de
Cœl. c. 9. etc.

XXX.

Speciales cœli adfectiones sunt Qualitates quædam, quæ sunt vel primæ vel à primis ortæ. Primas dicimus eas non propriè velut Elementis competunt, at analogicè tantum. Et sunt 1. Puritas & subtilitas. Est enim cœlum omnis mixtionis expers, simulque omnium in mundo altissimum. Quò verò altius fertur res, eò subtilior esse putanda venit. II. Penetrabilitas, quia namque cœlum est corpus fluidum, & tale, quod stellas suo motu proprio currentes transmittit, rectè penetrabilitas ei adsignatur. Porro quod stellæ in æthere sicut aves in aère aut pisces in aquâ liberrimo ferantur cursu, in doctrinâ de motu stellarum abunde demonstrant Phyci.

XXXI.

Tertia Qualitas dicitur Immutabilitas, cœlum enim à nullâ

nullâ

nulla creaturarum corrumpi mutarique potest. Creaturam dicimus nullam posse illud mutare, non tamen immutabile ponimus respectu Dei, ille namque autor est non cœli solummodo, verum etiam totius naturæ. Et qui majus potest, ut creare, etiam minus posse, ut mutare, existimandus est. Atque hoc modo intelligendum esse dictum Aristotelis cœlum esse ingenerabile ac incorruptibile CL. Keck. scripsit lib. 1. Phys. c. 2. nempe nec generationem nec corruptionem, quæ mutationis species existunt in cœlum cadere à reliquis rebus creatis. Neque conveniret cœli præstantiæ ac sublimitati ut ab aliis corporibus pateretur. 1. quia inter ea præstantissimum est & agens primarium. 2. etiam ingentissimum existit. E. in minora agit non contra hæc in illud. Hæc est communis Physicorum de ἀφαιρία cœli opinio. Non autem ignoramus pro mutabilitate cœli multa adferri pondorosa argumenta, quæ quia à Mathematicis potissimum urgentur, ad scholam eorundem meritisimò amandamus, quippe qui ex φανουμένοις aliquibus probaturos se ajunt principium Generationis in naturam cœli situm & inditum.

XXXIII.

Quarta dicitur Figura, quæ cœlo spherica seu rotunda inest 1. quia simplicissimo corpori simplicissima quoque Figura congrua est. 2. eidem perfectissimo perfectissima inest natura necessum est. 3. Quia stellæ fixæ circa polum ut centrum omni tempore spherice circumvolutantur. 4. Quia partes cœli omnes rotundæ sunt, quidni etiam totum cœlum? Quinta Pulcritudo nominari potest: Quia tum ex singulis cœli partibus elucet, tum ex ipso cœlo.

XXXIV.

Hæ fuerunt cœli Qualitates primæ. Ortæ sunt, quæ non ita immediatè à cœli naturâ effluunt. Ac sunt Lux & vis occulta agendi.

XXXV.

Lux est Qualitas corporis lucidi, quæ non tantum splendet

det ipsum, sed alia quoque illustrat. Vis agendi occulta est
Qualitas, quæ cœlum inferiora virtutem suam clam emittit,
inque ipsis mutationem capse efficit.

XXXVI.

A luce porro proveniunt Lumen, radius & splendor.
Lumen est representatio corporis cœlestis in corpore dia-
phano. Radius est vis Lucis, quæ à superficiebus, quas illumi-
nat, repercutitur.

XXXVII.

Estque Rectus, qui non impeditus corpore opaco dire-
ctè progreditur. Reflexus, qui opacum corpus incurrit. Fra-
ctus, qui etsi à medio quidem excipitur, propter ejus tamen
raritatem in densum desilit. Et Refractus, qui medium den-
sum prorumpit, inque rarius corpus descendit.

XXXVIII.

Heic improbamus sententiam eorum, qui autumant
radios, quia refranguntur, esse substantias, contra ita argu-
mentantes: Nullum Accidens potest de se gignere substan-
tiam, Lux ipsa est Accidens, quomodo igitur de se gigneret
substantiam? Sanè Lux gignit Lumen, quod à diaphano susce-
ptum corpore pro diversitate illius repercutitur & tùm radi-
us dicitur. Sed tantum est positionum ad eventilandum
secundum tempus datarum, in queis probabiliores Physico-
rum sententias sumus insecuti, quæ si non ad genium & inge-
nium omnium fuerint, illos quæsumus, ne temeritatis ali-
cujus nos in simulent, quin sciant potius Excellentissimorum
Philosophorum eandem nobiscum hac super re fuisse & esse
mentem. Verosimilioribus sententiis cum omni lubentiâ
sumus dicto audituri. Nemo enim sibi imaginetur, nos solâ
autoritate moveri, sed rationibus, sine quibus autoritatem
humanam pauci æstimamus. Interim manet cœcitas & ma-
gna difficultas in naturalibus. Ipse Philosophus de Adfectio-
nibus cœlestibus loqui non erubescit: *Quaedam atti-
gimus, de quibusdam adhuc dubitamus.*

Quæstio

*Questio Colophonis loco
addita.*

**Num cœlum recte adpelletur Terræ
maritus?**

*Non solum maritum sed etiam Filium ter-
ræ cœlum dixit Hesiodus, Fons ille, imò ocea-
nus sapientia,*

--- --- --- à quo cœli fonte peremni

Vatum Pieris ora rigantur aquis.

*Maritus est, quoniam obtegendero terram, in cas-
lescere eam efficit, quò germinascere, variasq;
herbarum, Plantarum & arborum species pro-
ducere possit. Filius verò est posterioritatis re-
spectu, siquidem terra tanquam magna mater
sola, omnia ad spectabilia progenuisse olim existi-
mabatur, imò credebatur. At sat.*

State statim remi, quoniam nunc littora tango.

T I B I,

Qui sator esq; Soli, qui sator esq; Poli,

Sit Laus ac gloria in seculis.

B I G A

B I G A

Prosphonematum à Com
mentali & Amicis adposita,

I.

Militis Encomium turpe est, qui, tempore belli
In Patriâ latitans, bella subire fugit.
Laus eadem occulto est Musæi tegmine, scuto
Sub Sophies qui non bella movere velit.
Ergò Alberte tua est laus major bella cruentos
Haut metuens ictus fortiter ore subis.
Sic verus Miles Musas dum castra sequendo
Defendis, victor laurea ferta refers.
Nominis hinc figent Musæ tibi digna trophæa
Perpetui: tepidis dum calet Auster aquis.

*Litteratiss. Dn. Respond. congratulabundus
adscribere voluit*

Mauritius Fridericus à Wedel,
Nob. March.

II.

DE Cælo doctâ dum differis Arte, brabeuton
Eximium studiis posco ego, Amice, tuis.
Nullus est hinc dubito; successus ritè sequetur,
Qui Cælum colit, is præmia ab axe feret.

Amoris & memoriæ gratiâ
scripsit

Zacharias Gerganus Itbacensis

Græcus.

F I N I S.

Wittenberg. Diss., 1613/23

ULB Halle

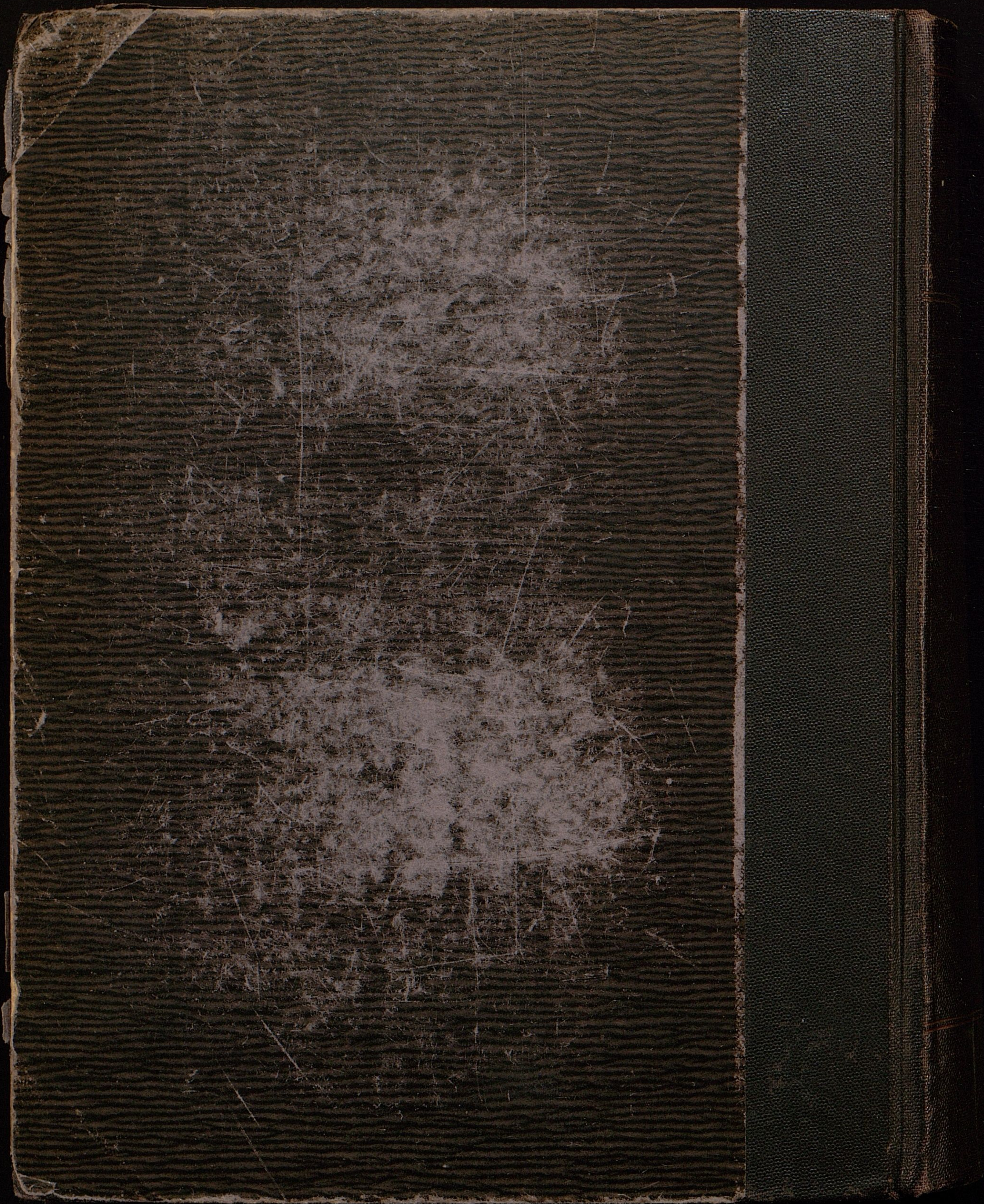
3

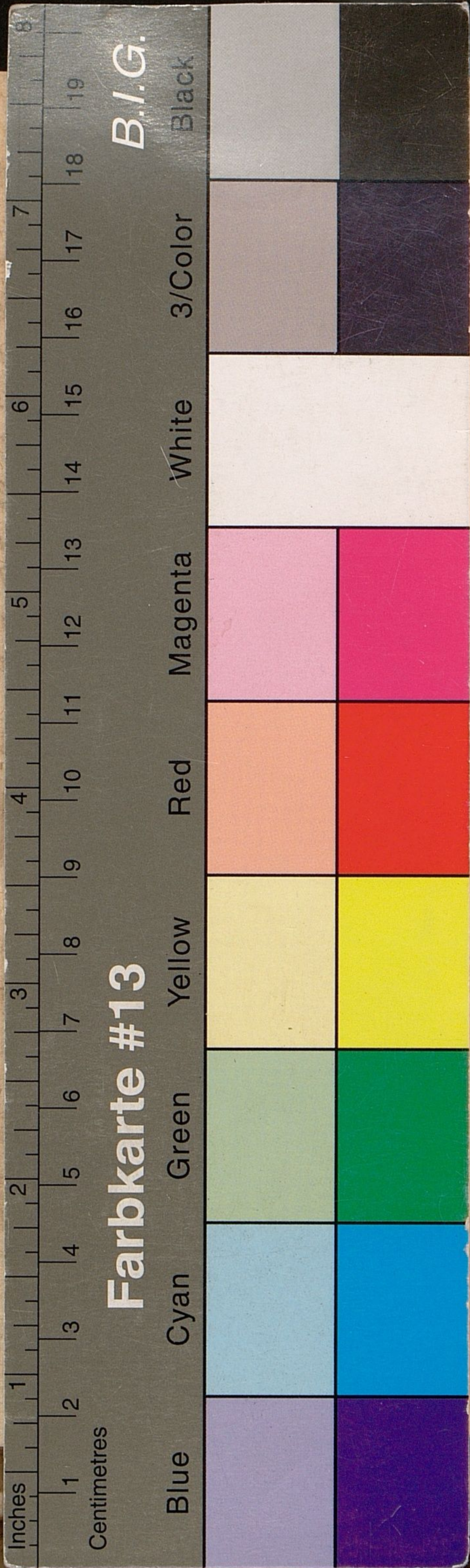
002 673 304

V. 17

XXV

URANOLOGIA
hoc est,
DISSERTATIO PHYSICA
De

COELO,

Quam
Adjutore DEO
Summo illo Cælorum Rectore
In almâ ad Albim
Academiâ
SUB CLYPEO
Præstantissimi, virtutis eruditionisq; nitore
fulgidissimi Viri,

DN. M. JOANNIS MÜLLERI SILESI,
Liberalis exercitij causâ pensiculandam dis-
cutiendamq; proponit & propinat
PAULLUS ALBERTI SERVESTA-
ANHALT.

Ad diem 28. Septembris,
Horis & loco consuetis.
Seneca in Epist. 72. ad Lucill.
Philosophiæ nullum tempus satis magnum: etiamsi à pueritiâ
usq; ad longissimos ævi nostri terminos protendatur

VVITTEBERGÆ,
Anno
AVrea paX reDeat, pereant CertaMIna, IesV!
Formis Gormannianis.

1622 3
36

